

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje
osoba odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-PT

Datum: 25. septembar 2008.

Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija Patrick Robinson, predsjedavajući
sudija Iain Bonomy, pretpretresni sudija
sudija Michèle Picard

Sekretar: g. Hans Holthuis

Odluka od: 25. septembra 2008.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU OPTUŽENOG DA MU SE SAV MATERIJAL,
UKLJUČUJUĆI TRANSKRIPTE, DOSTAVLJA NA SRPSKOM JEZIKU I
ĆIRILICNOM PISMU**

Tužilaštvo

g. Mark B. Harmon

g. Alan Tieger

Optuženi

g. Radovan Karadžić

Prijevod

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po podnesku optuženog naslovljenom "Žalba na odluku Sekretarijata da mi transkripte dostavlja samo na engleskom jeziku, ili na tonskim snimcima" od 19. avgusta 2008. (dalje u tekstu: Prijedlog), i ovim donosi svoju odluku.

Argumenti strana u postupku

1. Dana 5. avgusta 2008. optuženi Radovan Karadžić podnio je zahtjev Sekretarijatu, kojim je od njega tražio da mu sav materijal u njegovom predmetu, uključujući transkripte, dostavlja na srpskom jeziku.¹ Odgovarajući na taj zahtjev, Sekretarijat je optuženog dopisom od 6. avgusta 2008. obavijestio da se transkripti sudskih sjednica ne prevode na B/H/S, ali da mu se mogu staviti na raspolaganje tonski snimci simultanog prijevoda na B/H/S u sudnici (dalje u tekstu: Odgovor Sekretarijata na zahtjev).² Sekretarijat je sutradan podneskom na osnovu pravila 33(B) Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) obavijestio Pretresno vijeće I o svojoj prepisci sa optuženim.³

2. Dana 19. avgusta 2008. optuženi je podnio "žalbu" ovom Pretresnom vijeću, kojom ulaže prigovor na Odgovor Sekretarijata na zahtjev, navodeći da su tonski snimci transkripata sudskih sjednica neprihvatljivi jer bi njihovo preslušavanje bilo prenaporno i kočilo bi pripremu njegove odbrane.⁴ Optuženi traži da Pretresno vijeće, umjesto toga, naloži Sekretarijatu da mu dostavlja "sve materijale, uključujući i transkripte sa sednica u [njegovom] slučaju, kao i druge transkripte koji m[u] budu potrebni za pripremu odbrane, [...] na srpskom jeziku i u ćirilichkom pismu".⁵ Pretresno vijeće napominje da je podnesak optuženog, mada je

¹ *Vidi* Podnesak Sekretarijata u skladu s pravilom 33(B) u vezi sa zastupanjem optuženog i dostavljanjem sudskih dokumenata, 7. avgust 2008. (dalje u tekstu: Podnesak Sekretarijata od 7. avgusta 2008.) (uz koji je kao Dodatak 2 priložen prijevod zahtjeva optuženog na engleski jezik).

² *Vidi* Podnesak Sekretarijata od 7. avgusta 2008., par. 2 (gdje se pominje odgovor Sekretarijata na zahtjev optuženog).

³ Podnesak Sekretarijata od 7. avgusta 2008., par. 2.

⁴ Original na B/H/S-u, s prijevodom na engleski jezik naslovljenim "Appeal against the Registry Decision to provide me with transcripts in the English language only, or as audio recordings", 19. avgust 2008. (dalje u tekstu: Prijedlog), str. 1.

⁵ Prijedlog, str. 1.

Prijevod

naslovljen kao "žalba" na Odgovor Sekretarijata na zahtjev, u stvari podnesak kojim se traži odobravanje pravnog sredstva na osnovu pravila 73 Pravilnika.⁶

3. Dana 27. avgusta 2008. zamjenik sekretara je, u odgovor na Prijedlog, dostavio Pretresnom vijeću podnesak na osnovu pravila 33(B) (dalje u tekstu: Podnesak zamjenika sekretara).⁷ Zamjenik sekretara je u tom Podnesku naveo da su dostavljanje transkripata na jednom od službenih jezika Međunarodnog suda i tonskih snimaka na jeziku koji optuženi razumije u skladu sa smjernicama u vezanim za prevodilačke usluge i praksom Međunarodnog suda.⁸ On je takođe istaknuo da je, s obzirom na ograničene resurse Međunarodnog suda, dostavljanje transkripata u prijevodu na B/H/S i na ćirilici praktično neizvodljivo.⁹

4. Dana 2. septembra 2008. tužilaštvo je podnijelo odgovor na Prijedlog, u kojem tvrdi da pravno sredstvo koje optuženi traži nema potporu u Statutu, Pravilniku, jurisprudenciji ili praksi ovog Međunarodnog suda i da ga treba odbiti (dalje u tekstu: Odgovor tužilaštva).¹⁰ Konkretno, tužilaštvo tvrdi da, "[m]ada je transkripcija tonskog snimka možda lakša za korištenje, to je pitanje praktičnosti, ali ne i pravičnog suđenja", kao i da je ovaj Međunarodni sud redovno odbijao slične zahtjeve za dostavljanje transkripata na B/H/S-u.¹¹ Tužilaštvo dalje tvrdi da optuženi nije iznio nikakvo opravdanje za odstupanje od ustaljene prakse Međunarodnog suda da se dokumenti na B/H/S-u optuženima dostavljaju na latinici, a ne na ćirilici.¹²

⁶ U Odgovoru Sekretarijata na zahtjev samo se navodi kakva je praksa Međunarodnog suda u vezi s prevodenjem transkripata sudskih sjednica. Sekretarijat ne tvrdi da donosi neku odluku o tom pitanju niti navodi neke odredbe koje mu daju pravo da je donese.

⁷ Podnesak zamjenika sekretara na osnovu pravila 33(B) u vezi sa žalbom gospodina Karadžića od 19. avgusta 2008. godine, 27. avgust 2008. (dalje u tekstu: Podnesak zamjenika sekretara). Pretresno vijeće napominje da je optuženi odbio da primi taj podnesak jer nije bio napisan na "srpskom jeziku". *Vidi Procès-verbal*, s potpisom optuženog, zaveden 3. septembra 2008.

⁸ Podnesak zamjenika sekretara, par. 5-7.

⁹ Podnesak zamjenika sekretara, par. 7-8.

¹⁰ Odgovor tužilaštva na podnesak Radovana Karadžića u vezi s dostavljanjem transkripata na engleskom jeziku od strane Sekretarijata, 2. septembar 2008. (dalje u tekstu: Odgovor tužilaštva), par. 1, 7. Pretresno vijeće napominje da je optuženi odbio da primi taj podnesak jer nije bio napisan na "srpskom jeziku". *Vidi Procès-verbal*, s potpisom optuženog, zaveden 11. septembra 2008.

¹¹ Odgovor tužilaštva, par. 5.

¹² Odgovor tužilaštva, par. 6.

Prijevod

5. Dana 5. septembra 2008. optuženi je uputio dopis Sekretarijatu, u kojem je naveo da vraća dva kompakt diska koja mu je dostavilo tužilaštvo zato što sadrže materijal koji nije na "srpskom jeziku" i na ćirilici (dalje u tekstu: Dopis optuženog od 5. septembra 2008.).¹³

Mjerodavno pravo

6. Pravilom 3(A) Pravilnika je propisano da su "službeni jezici Međunarodnog suda [...] engleski i francuski". Međutim, to pravilo se mora primjenjivati u skladu s pravom optuženog na pravično suđenje, zajamčenim članom 21(4) Statuta, koji, između ostalog, predviđa sljedeće:

[p]rilikom rješavanja po svim optužbama na osnovu ovog Statuta, optuženom se, uz puno poštovanje načela ravnopravnosti, garantuju sljedeća minimalna prava:

- (a) da bude pravovremeno i detaljno obaviješten, na jeziku koji razumije, o prirodi i razlozima optužbi protiv njega;
- (b) da ima odgovarajuće vrijeme i uslove za pripremu odbrane i komunikaciju s pravnim zastupnikom po vlastitom izboru; [...]
- (f) da ima besplatnu pomoć prevodioca ako ne razumije ili ne govori jezik koji se koristi na Međunarodnom sudu[.]

7. U praksi ovog Međunarodnog suda jasno je utvrđeno da ni pravilo 3 Pravilnika ni član 21(4) Statuta ne daju optuženom pravo da sve dokumente prima na jeziku koji razumije.¹⁴ U stvari, optuženom na jeziku koji razumije moraju biti dostavljeni samo određeni dokumenti, prije svega optužnica i dokumenti koji se objelodanjuju u skladu s pravilom 66(A)(i) i (ii) Pravilnika.

8. Osim toga, čak i kad je Pravilnikom ovog Međunarodnog suda predviđeno da se neki materijal optuženom mora dostaviti na jeziku koji razumije, to pravo se "ne prevodi automatski

¹³ Original na B/H/S-u, s prijevodom na engleski jezik naslovljenim "Return of materials on CDs received from the Prosecution" /Vraćanje materijala na CD dobijenih od Tužilaštva/, 5. septembar 2008. (dalje u tekstu: Dopis optuženog od 5. septembra 2008.), str. 1.

¹⁴ *Tužilac protiv Tolimira*, predmet br. IT-05-88/2-PT, Odluka u vezi s Tolimirovim podneskom kojim se traži prevođenje dokumenata i transkripta, 20. juli 2007. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Tolimir* od 20. jula 2007.), str. 3; *Tužilac protiv Naletilića i Martinovića*, predmet br. IT-98-34-T, Odluka po zahtjevu odbrane koji se odnosi na prijevod svih dokumenata, 18. oktobar 2001. (dalje u tekstu: odluka u predmetu *Naletilić* od 18. oktobra 2001.), str. 2; *Tužilac protiv Delalića i Delića*, predmet br. IT-96-21-T, Odluka po zahtjevu

Prijevod

u pravo optuženog da se, bez obzira na svoje porijeklo, obrazovanje i iskustvo, obrati Međunarodnom sudu sa zahtjevom za dostavljanje dokumenata na nekom jeziku ili pismu po njegovom/njenom izboru".¹⁵ Žalbeno vijeće je nedavno potvrdilo usmenu odluku Pretresnog vijeća u predmetu *Tolimir*, kojom je odbijen zahtjev optuženog koji sam sebe zastupa da sav objelodanjeni materijal prima na ćirilici.¹⁶

9. Uvriježeno je da, u okviru vođenja pretpretresnog postupka, pretresno vijeće pri razmatranju zahtjeva za prevodenje dokumenata može koristiti svoje diskreciono pravo.¹⁷

Diskusija

10. Pretresno vijeće na početku konstatuje da optuženi ne tvrdi da ne razumije engleski, nego samo da njegovo "znanje engleskog jezika, [naime], nije dovoljno za razumevanje pravnih stvari".¹⁸ Postoji materijal iz kojeg se vidi da optuženi dobro razumije engleski jezik.¹⁹ Nadalje, optuženi ne tvrdi da bi pravna pitanja na ovom Međunarodnom sudu bolje razumio na B/H/S-u, nego na engleskom jeziku. Pretresno vijeće u ovoj fazi ipak neće donositi zaključak o tome da li se engleski može smatrati jezikom koji optuženi razumije za potrebe Statuta ili Pravilnika. Ono konstatuje da ni tužilaštvo ni Sekretarijat ne tvrde da optuženi razumije engleski jezik. Stoga će za potrebe ovog Prijedloga, i samo za te potrebe, Pretresno vijeće poći od pretpostavke da je B/H/S odgovarajući "jezik" na kojem optuženi treba primati dokumente za koje se Statutom ili Pravilnikom traži da budu na jeziku koji on razumije. Kao što je istaknulo Žalbeno vijeće, pri rješavanju sporova u vezi s ispravnom kvalifikacijom jezika koji

odbrane za podnošenje dokumenata na jeziku optuženog, 25. septembar 1996. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Delalić* od 25. septembra 1996.), str. 8.

¹⁵ *Tužilac protiv Tolimira*, predmet br. IT-05-88/2-AR73.1, Odluka po zahtjevu Zdravka Tolimira za preispitivanje odluke Žalbenog vijeća od 28. marta 2008., 18. juni 2008. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Tolimir* od 18. juna 1008.), par. 11.

¹⁶ *Tužilac protiv Tolimira*, predmet br. IT-05-88/2-PT, usmena odluka od 11. decembra 2007., T. 113-116; *Tužilac protiv Tolimira*, predmet br. IT-05-88/2-AR73.1, Odluka po interlokutornoj žalbi na usmenu odluku pretpretresnog sudije od 11. decembra 2007., 28. mart 2008. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Tolimir* od 28. marta 2008.), par. 14; Odluka u predmetu *Tolimir* od 18. juna 1008., par. 11.

¹⁷ Odluka u predmetu *Tolimir* od 28. marta 2008., par. 6.

¹⁸ Prijedlog, str. 1.

¹⁹ Na primjer, Pretresno vijeće konstatuje da je u novinskim člancima pisano da je optuženi 1974.-75. proveo godinu dana na postdiplomskom studiju na Columbia University. *Vidi, npr.*, "Conversations – Radovan Karadžić: Understanding, and Letting Loose, Historic Hatreds in the Balkans" /Razgovori – Radovan Karadžić: Razumijevanje i oslobađanje istorijske mržnje na Balkanu/, John F. Burns, *New York Times*, 17. maj 1992.

Prijevod

su u upotrebi na području bivše Jugoslavije, posebno u Republici Bosni i Hercegovini, Republici Hrvatskoj i Republici Srbiji, Međunarodni sud je često koristio skraćenicu "B/H/S" za označavanje bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika.²⁰

11. U mjeri u kojoj se "sv[i] materijal[i]"²¹ iz Prijedloga odnose na materijal koji se objelodanjuje na osnovu pravila 66(A) Pravilnika, Pretresno vijeće ističe da se, u skladu s odredbama pravila 66(A)(i), materijal priložen uz optužnicu i mora staviti na raspolaganje optuženom na jeziku koji razumije.²² Pored toga, izjave svih svjedoka koje tužilac namjerava da pozove da svjedoče na suđenju takođe se, u skladu s pravilom 66(A)(ii), moraju staviti na raspolaganje optuženom na jeziku koji razumije, u roku koji odredi pretresno vijeće. Nadalje, s obzirom na značaj tog materijala i činjenicu da optuženi trenutno sam sebe zastupa, Pretresno vijeće smatra da se svi transkripti koji se objelodanjuju na osnovu pravila 66(A) moraju transkribovati na jezik koji optuženi razumije, a ne dostavljati u audio-formatu.

12. Pretresno vijeće takođe ističe da Sekretarijat trenutno za optuženog prevodi sve podneske podnijete pred ovim Pretresnim vijećem, kao i naloge i odluke Pretresnog vijeća, i da se ono slaže da se s takvom praksom nastavi.

13. Međutim, traženo pravno sredstvo iz Prijedloga je preobimno, u zato što se odnosi na neselektivno prevođenje svih dokumenata objelodanjenih optuženom, uključujući transkripte sudskih sjednica koji izlaze iz okvira pravila 66(A) Pravilnika, na jezik (srpski) i pismo (ćirilicu) po njegovom izboru. U praksi ovog Međunarodnog suda jasno je utvrđeno da prava optuženog iz člana 21(4) Statuta ne uključuju pravo na prevođenje transkripata suđenja na B/H/S.²³ Prema tome, tužilaštvo nije dužno da transkripte suđenja iz drugih predmeta, koji izlaze iz okvira pravila 66(A) Pravilnika, optuženom dostavlja na jeziku koji razumije. Uz to, optuženom se suđenje u njegovom predmetu simultano prevodi, s tim da su mu ti prijevodi

²⁰ Odluka u predmetu *Tolimir* od 28. marta 2008., par. 14, fusnota 32 (gdje se konstatuje da su se na području bivše Jugoslavije koristili termini "hrvatskosrpski" i "srpskohrvatski", pri čemu je ćirilično pismo prevladavalo u Srbiji, latinično pismo u Hrvatskoj, a oba su bila u upotrebi u Bosni i Hercegovini).

²¹ Prijedlog, str. 1.

²² *Vidi* pravilo 66(A)(i), koje propisuje da će, osim ako je pravilima 53 i 69 predviđeno drugačije, tužilac odbrani staviti na raspolaganje, na jeziku koji optuženi razumije, u roku od 30 dana od prvog stupanja optuženog pred sud, kopije popratnog materijala koji je bio priložen uz optužnicu kad je ona podnesena na potvrdu, kao i sve prethodne izjave koje je tužilac dobio.

²³ Odluka u predmetu *Tolimir* od 20. jula 2007., str. 4; usmena odluka u predmetu *Krajišnik* od 30. jula 2004., T. 4998-4999; Odluka u predmetu *Delalić* od 25. septembra 1996., par. 14.

Prijevod

nakon suđenja na raspolaganju u audio-formatu. Tim aranžmanom je ispoštovano pravo optuženog na pravično suđenje, a to pravo ne iziskuje da se optuženom, povrh toga, dostavljaju transkripti suđenja u njegovom predmetu na jeziku koji razumije.²⁴

14. Pretresno vijeće ističe da Statut daje pravo optuženom na "besplatnu pomoć prevodioca ako ne razumije ili ne govori jezik koji se koristi na Međunarodnom sudu".²⁵ Prema tome, ako je optuženom pri korištenju transkripata na engleskom ili francuskom jeziku u kombinaciji sa tonskim snimcima na B/H/S-u potrebna takva jezička pomoć radi lakše pripreme odbrane, on slobodno može zatražiti da mu se u vezi s dokumentima koji su mu dostavljeni na nekom drugom jeziku, a ne B/H/S-u, omogući dodatna pomoć. Pretresno vijeće, na primjer, napominje da se optuženi može obratiti Sekretarijatu radi upoznavanja s uslovima i pomoći koji su mu na raspolaganju, uključujući mogućnost korištenja saradnika za jezička pitanja. Optuženi takođe može ponovo razmotriti mogućnost angažovanja branioca po svom izboru koji dobro vlada jednim od službenih jezika Međunarodnog suda.²⁶ S tim u vezi, Pretresno vijeće ističe da bi ono, čak i kada bi optuženi imao branioca da mu pomogne u vezi s odbranom, zadržalo svoje diskreciono pravo da optuženom dopusti da igra aktivnu ulogu u pripremi i izlaganju svoje odbrane.

15. Pored toga, Pretresno vijeće smatra da optuženi nije dovoljno obrazložio zašto dokumente na B/H/S-u ne može primati na latiničnom, nego na ćiriličnom pismu. Kao što se navodi u Dopisu optuženog od 5. septembra 2008., njegovi prigovori u vezi s upotrebom latiničnog pisma zasnivaju se na "nacionaln[im], ličn[im] i porodičn[im] razlo[zima] i obavez[ama] da poštuju[e] srpski jezik i ćirilično pismo".²⁷ Pretresno vijeće ističe da optuženi ne tvrdi da ne razumije B/H/S na latiničnom pismu, štaviše, on je i sam podneske na B/H/S-u

²⁴ Uporedi *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-PT, Odluka po zajedničkom zahtjevu odbrane za odobrenje da uloži žalbu na odluku Pretresnog vijeća po zajedničkom zahtjevu odbrane da Pretresno vijeće izda nalog sekretaru da odbrani dostavi transkripte na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku iz dva ranija postupka pred Međunarodnim sudom, 23. mart 2006. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Popović* od 23. marta 2006.), str. 2.

²⁵ Statut, član 21(4)(f).

²⁶ *Vidi* pravilo 44(A)(ii) Pravilnika (koje propisuje da branilac koga angažuje optuženi mora pismeno i usmeno dobro vladati jednim od dva službena jezika Suda, osim ako sekretar ocijeni da je u interesu pravde da se od ovog kriterija odustane).

²⁷ Dopis optuženog od 5. septembra 2008., str. 1.

Prijevod

podnosio na latinici.²⁸ U stvari, optuženi, po svemu sudeći, samo želi reći da on daje prednost ćirilicom pismu, što nije dovoljno opravdanje za odstupanje od ustaljene prakse dostavljanja dokumenata na B/H/S-u optuženima na latičnom pismu.²⁹

16. Pretresno vijeće ističe da ništa od gorenavedenog ne treba shvatiti u smislu isključivanja mogućnosti da ono ubuduće naloži prevođenje nekih konkretnih dokumenata, pod uslovom da optuženi za to navede valjan razlog.

Dispozitiv

17. U skladu s tim, Pretresno vijeće, na osnovu člana 21 Statuta i pravila 3, 54 i 66 Pravilnika, ovim:

- (a) **ODOBRAVA** Sekretarijatu da optuženom i dalje na jeziku koji razumije dostavlja sve podneske podnijete Pretresnom vijeću, kao i sve naloge i odluke Pretresnog vijeća;
- (b) **PODSJEĆA** tužilaštvo na njegovu obavezu da, kada tako nalažu Statut i Pravilnik, optuženom dostavlja materijal na jeziku koji razumije;
- (c) **ODBIJA** Zahtjev u svim drugim aspektima, bez prejudiciranja eventualnih budućih zahtjeva optuženog, kao što je navedeno u paragrafu 16.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
sudija Patrick Robinson,
predsjedavajući

Dana 25. septembra 2008.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

²⁸ *Vidi, npr.*, original na B/H/S-u, s prijevodom na engleski jezik naslovljenim "Irregularities linked to my arrival before the Tribunal" /Neregularnosti u vezi sa mojim dolaskom pred Tribunal/, 1. avgust 2008.

²⁹ Odluka u predmetu *Tolimir* od 28. marta 2008., par. 15.